

Hnízdění morčáka velkého (*Mergus merganser*) na Přerovsku *First breeding record of Goosander (Mergus merganser) in Přerov region*

Jiří Polcák

Bratrská 8, 755 02 Přerov, email: j.polcak@email.cz

POLCÁK J. 2010: Hnízdění morčáka velkého (*Mergus merganser*) na Přerovsku. *First breeding record of Goosander (Mergus merganser) in Přerov region.* Zprávy MOS 68: 42–43.

Autor popisuje pozorování 7 vyvedených mláďat morčáka velkého na konci června 2008 na úseku Bečvy pod jezem u Oseka nad Bečvou.

The first breeding record of Goosander (Mergus merganser) in Přerov region is documented by the observation of 7 ducklings of this species under sluice close to Osek nad Bečvou (49.30 N, 17.33 E).

Keywords: Goosander, first breeding, Přerov region

Hnízdní areál morčáka velkého zahrnuje především severní část Evropy, Asie a Severní Ameriky, izolovaná hnízdiště jsou na několika málo místech daleko na jihu, hlavně ve vyšších polohách pod Alpami. Areál hnízdní populace se od konce 19. století poněkud rozšiřuje (HAGEMAJER & BLAIR 1997). Hnízdním prostředím morčáka velkého jsou větší vodní plochy, ve vnitrozemí zejména vodní toky, které nemusí být příliš široké, ale mají břehový porost starých stromů s dutinami.

Na území ČR je morčák velký pravidelně zimujícím druhem, který v různém množství přezimuje, nejhojněji v tuhých zimách. Na Přerovsku bývá nejpočetnější na pískovnách u Tovačova a Troubek. Po zamrznutí pískoven ptáci zimují na řece Moravě a Bečvě. První doložené hnízdění v ČR bylo zjištěno v roce 1977 na dnes již zaniklém Dřínovském jezeře u Mostu. Další hnízdění bylo zjištěno v roce 1989 na soutoku Labe a Jizery u Káraného (HUDEC 1994). Od roku 1996 hnízdí morčáci velcí pravidelně na řece Odře a Olši u Bohumína. V roce 2008 zde již bylo zjištěno hnízdění několika desítek párů (KUBENKA & KUBENKA 2008), v letech 2005 a 2006 došlo k dalšímu posunu hnízdního areálu na jih – morčáci velcí hnízdili v CHKO Poodří (BOUCNÝ & MANDÁK 2008).

Od roku 2006 byli jednotliví ptáci nebo malé skupinky pozorovány na řece Bečvě v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou i v hnízdní době. Při kontrole 28. června 2008 jsem pozoroval pod jezem v Oseku nad Bečvou 7 mladých morčáků velkých. Ptáci lovili potravu ve vývřelosti jezu a neprojevovali žádnou plachost. V té době se těžily pod jezem nánosy písku a ptáci se pohybovali v těsné blízkosti bagru. Během pozorování jsem neviděl žádného adultního ptáka a přes veškerou snahu donutit ptáky k letu se mě to nepodařilo. Podle sdělení jezného se tyto ptáci zdržovali na místě již týden před mým pozorováním. Ptáci vždy připlávali proti proudu až pod jez a díky činnosti bagru tak zřejmě snadněji získávali potravu. V odpoledních hodinách, kdy byla pracovní činnost ukončena, morčáci opět odplávali po proudu směrem k Prosenicím. Je pravděpodobné, že tyto ptáci vyhnždili v tomto úseku Bečvy mezi Přerovem a Oseckým jezem. V tomto úseku byla také nainstalována v následujícím roce hnízdní budka, která však zůstala neobsazena a morčáci nebyli v roce 2009 v hnízdní době na Bečvě pozorováni. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji v tomto úseku řeky Bečvy nainstalovat více hnízdních budek pro morčáky velké a častější kontroly úseku toku v hnízdní době.

LITERATURA

- BOUCNÝ L. & MANDÁK M. 2008: Prokázaná hnízdění morčáka velkého (*Mergus merganser*) v CHKO Poodří v letech 2005-2006. *Acrocephalus* (Ostrava), 24: 63-64.
- HAGEMAIJER M. & BLAIR J. (EDS) 1997: The EBCC Atlas of European breeding birds: Their distribution and abundance. T. A.D Poyser, London.
- HUDEC K. (EDS) 1994: Fauna ČR a SR. Ptáci – Aves 1. Academia, Praha.
- KUBENKA J. & KUBENKA A. 2008: Hnízdění populace a biologie morčáka velkého (*Mergus merganser*) na dolním toku řeky Odry v letech 2003-2008. *Acrocephalus* (Ostrava), 24: 17-23.

Obr. 1 / Fig. 1: Část hejna mláďat morčáka velkého pod jezem Osek n. Bečvou, 27. 6. 2008. / A part of ducklings flock of Goosander under sluice Osek n. Bečvou, June 27, 2008. Foto J. Polčák / Photo: J. Polčák.

Pravděpodobné hnízdění poláka malého (*Aythya nyroca*)
na střední Moravě v roce 2009

Probable breeding of Ferruginous Duck (Aythya nyroca) in Central Moravia in 2009

Jiří Šafránek

MOS – středomoravská pobočka ČSO, Čapky-Drahovského 3, 751 52 Přerov; mosprerov@atlas.cz

ŠAFRÁNEK J. 2010: Pravděpodobné hnízdění poláka malého (*Aythya nyroca*) na střední Moravě v roce 2009. *Probable breeding of Ferruginous Duck (Aythya nyroca) in Central Moravia in 2009*. Zprávy MOS 68: 43–44.

Dne 7. června 2009 jsem pozoroval pár poláků malých na Němčickém rybníku u obce Záhlinice (Zlínský kraj), z jejichž chování usuzuji, že zde pravděpodobně hnízdili.

The record of a pair of Ferruginous Duck on June 7, 2009 in Záhlinice fishponds (Central Moravia, 49.17 N, 17.29 E) author classifies according to their behaviour as probable breeding. There are some other records of a male of this species in this area in spring 2009.

Key words: Ferruginous duck, Aythya nyroca, probable breeding, Záhlinice

Dne 7. června 2009, krátce po příchodu k Němčickému rybníku, jsem v 16.15 hod. na hladině pozoroval samici poláka malého. Na první pohled mne

zaujala svým chováním. Rychle se pohybovala po hladině sem a tam, sbírala potravu z hladiny nebo se opakovaně potápěla. Několikrát se koupala a rov-